

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ СІМ'Ї, МОЛОДІ
ТА СПОРТУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАДМІНІСТРАЦІЇ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ
ХЕРСОНСЬКЕ ВИЩЕ УЧИЛИЩЕ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮНАЦЬКОГО СПОРТУ

**Матеріали
V Всеукраїнської науково-практичної конференції**

(27-28 вересня 2007 року)

Херсон 2007 року

пам'яток Чернігівщині шляхом туристських експедицій. Це Шевченківські місця, вивчення кобзаревого співу, знайомство з народним мистецтвом у поєднанні з елементами навчання традиційним народним промислам, співу тощо.

Відомо, що в Чернігові є школа слов'янського рукопашного бою, яку очолює нащадок козацького роду В'ячеслав Сорокопуд. Цікаво, те що школярі поєднують фізичні вправи з вивченням слов'янських традицій, у тому числі загартовуючись у численних туристських походах.

Сьогодні актуальним є поєднання поваги до фізичної та власної культури, побуту та звичаїв. Тільки через таку зацікавленість можна вийти на високий рівень підготовки у різних видах діяльності, у тому числі поваги до краєзнавчо-туристських досліджень серед учнів та студентської молоді.

СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОГО ТУРИЗМУ В ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

РОМАН СКАБАРА

Львівський державний університет фізичної культури

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні і на Львівщині фінансування дитячо-юнацького туризму державними, самоврядними чи профспілковими організаціями є недостатнім, тому галузь змушена комерціалізуватися, поступово втрачаючи свою основну функцію. У такій ситуації важливим є напрацювання, реалізація державної і регіональних програм, які б поєднували очікуваний соціальний і економічний ефект від дитячо-юнацького туризму. Актуальними є прикладні наукові дослідження, що спрямовані на аналіз структурно-динамічних процесів у цьому сегменті туристської і допомагають обґрунтувати перспективні напрями його відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми використання потенціалу дитячо-юнацького туризму є предметом зацікавлення не лише фахівців з фізичної культури, спорту і туризму, але й соціологів, демографів, представників соціально-економічної географії та педагогічної науки. Це зумовлено його особливим соціальним значенням, бо саме дитячо-юнацький туризм сприяє формуванню здорового способу життя, дбайливого ставленню до навколишнього природного середовища, вихованню національної самосвідомості молодого громадянина.

Серед комплексних досліджень з цієї тематики, на нашу думку, потрібно відзначити науково-дослідну роботу "Система дитячого та молодіжного оздоровлення і туризму – проблеми територіальної організації та розвитку мережі в умовах децентралізації принципів державного управління (на прикладі Львівської області)", яка виконувалася колективом Інституту регіональних досліджень НАН України [1].

Основні проблеми шкільного туризму є предметом дослідження, результати якого висвітлювалися під час Всеукраїнської науково-практичної

конференції "Туризм в Україні: сучасний стан та пріоритети розвитку" (20-22 жовтня 2005 р., м. Львів). Серед невирішених завдань щодо розвитку дитячо-юнацького туризму названі створення системи закладів організації туристської, краєзнавчої і екскурсійної роботи з учнями, забезпечення керівників краєзнавчих гуртків необхідною методичною літературою і їх топографічна підготовка [2].

Різні аспекти розвитку дитячо-юнацького туризму широко проаналізовані у доповідях V Всеукраїнської науково-практичної конференції "Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення" (11-12 травня 2006 р., м. Львів) [3].

Метою роботи є виявлення і аналіз структурно-динамічних процесів розвитку дитячо-юнацького туризму в Львівській області.

Для досягнення дослідницької мети використано порівняльний метод, метод багатовимірного аналізу і статистичний метод. Результати дослідження ґрунтуються на аналізі первинної звітності за формами "Звіт санаторно-курортного (оздоровчого) закладу", "Звіт дитячого оздоровчого закладу (табору)", яка представлена у збірнику Головного управління статистики у Львівській області [4].

Матеріали досліджень. Львівщина володіє високим природно-рекреаційним потенціалом для розвитку регіонального туристсько-рекреаційного комплексу. Водночас більшість його об'єктів відстають від сучасних вимог, що звужує можливості обслуговування туристів, зокрема дітей і підлітків. Зауважимо, що їх якісний відпочинок і оздоровлення має виняткове значення для будь-якого суспільства, допомагає у повній мірі реалізувати соціальну функцію дитячо-юнацького туризму.

За 2001-2005 рр. чисельність молодих людей, що скористалися послугами оздоровчих закладів в Львівській області, постійно скорочується (в 2001 р. оздоровлено 42848 дітей і підлітків, у 2005 р. - 34876); помітним є зменшення цього показника для дитячих санаторіїв, санаторіїв-профілакторіїв і баз відпочинку. Водночас потрібно зазначити, що така тенденція є характерною виключно для наймолодших (у віці до 14 років включно), показники по оздоровленню в санаторно-курортних закладах області підлітків (15-17 років включно) - зростають.

Зменшується чисельність молоді, що оздоровлена, з числа потерпілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Ця соціальна група практично не користується послугами пансіонатів з лікуванням, санаторіїв-профілакторіїв, баз і пансіонатів відпочинку.

На наше переконання, чи не головною причиною обмеження доступу молоді до оздоровлення є подорожчання вартості послуг санаторно-курортних закладів. В останні роки зростає вартість путівок (курсівок) у санаторіях, пансіонатах і базах відпочинку, фактичні витрати на один ліжко-день (людино-день) збільшилися втричі.

Лише 16,6% чисельності оздоровлених дітей і підлітків є місцевими мешканцями, основну ж частину складають представники Київської,

Рівненської, Житомирської, Черкаської, Дніпропетровської та Донецької областей і міста Києва.

Найбільшою популярністю серед дітей і підлітків користуються ті спеціалізовані оздоровниці, що розташовані у Львові, Сколівському і Дрогобицькому районах, курортах Моршин і Трускавець.

Вкрай суперечливою є ситуація щодо організації в області дитячих оздоровчих таборів для школярів, що сконцентровані, в основному, в обласному центрі, приміських Жовківському, Пустомитівському, гірських Сколівському, Старосамбірському і Турківському районах. Лідерами за чисельністю оздоровлених в таборах дітей є міста Львів і Стрий, Сокальський, Городоцький, Пустомитівський, Жовківський і Золочівський райони.

Упродовж 2002-2005 рр. на Львівщині чисельність таких закладів зросла приблизно у вісім разів, а чисельність оздоровлених у них дітей - майже у шість. Але такого результату досягнуто виключно за рахунок створення дитячих таборів з денним перебуванням, чисельність яких зросла з 41 у 2002 р. до 593 у 2005 р. (87% загальної кількості); у таких таборах у 2005 р. оздоровлено 68583 школяра або 77% загальної кількості.

Відбувається скорочення числа позаміських оздоровчих таборів, припинили діяльність 99 таборів праці та відпочинку і п'ять таборів відпочинку для старшокласників і учнівської молоді.

Висновки. Головними структурно-динамічними процесами розвитку дитячо-юнацького туризму у Львівській області є: 1) скорочення чисельності дітей і підлітків, що скористалися послугами оздоровчих закладів; 2) зменшення чисельності оздоровлених дітей і підлітків з числа потерпілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС; 3) подорожчання вартості послуг санаторно-курортних закладів для дітей і підлітків; 4) складною є ситуація щодо діяльності дитячих оздоровчих таборів для школярів.

Література

1. Інститут регіональних досліджень НАН України: Інформаційне видання. – Львів, 2004. – 126 С.
2. Атаманюк Я. Основні проблеми шкільного туризму в Івано-Франківській області //Туризм в Україні: сучасний стан та пріоритети розвитку: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Львів, 20-22 жовтня 2005 р.). - Львів, 2005. - С.139-142.
3. Іванов А., Чичкалюк Т. Проблеми у сфері літнього дитячого туризму (на прикладі Миколаївської області) //Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. - Львів: ЛДІФК, 2006. - С. 159-161.
4. Санаторно-курортне лікування, організований відпочинок та туризм у Львівській області. Статистичний збірник. - Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2005. - 46 с.